

І.В. Літяга

Соціальне партнерство як чинник організації соціально-педагогічної практики

Навчання практичній діяльності є одним із головних компонентів підготовки майбутніх соціальних педагогів, що передбачає ознайомлення студентів з прийомами та методами роботи, а також із безпосереднім включенням їх в діяльність під керівництвом досвідчених керівників. Реалізація цього компонента потребує спільних зусиль зі сторони керівництва навчальних закладів, закладів-партнерів, викладачів та студентів.

Практика в закладах соціальної сфери є багатогранною за своїми навчальними функціями. Без неї важко уявити професійну підготовку студентів щодо роботи з клієнтами. Очевидно, що в соціально-педагогічній діяльності важливу роль відіграють практичні уміння й навички, для оволодіння якими необхідно протягом певної кількості часу спостерігати за тим, як це роблять професіонали. Тільки в умовах безпосередньої роботи з клієнтами під керівництвом фахівців студенти отримують можливість розвивати і вдосконалювати свої здібності. У яких би формах не здійснювалася соціально-педагогічна діяльність – у роботі з окремими дітьми, сім'ями, групами чи співтовариствами, – вона завжди зберігає свій практичний характер. Навчання на робочому місці дає можливість студентам не тільки оволодіти конкретними навичками, але й пов'язати теорію з практикою та відчувати себе спеціалістами у даній сфері.

Керівникам студентської практики доводиться розв'язувати складні питання, пов'язані з пошуком місць для проходження практики та налагодженням контактів із певним робочим колективом. Саме тому важливим є питання соціального партнерства у професійній підготовці соціальних педагогів.

Загалом, партнерство соціальне – це юридично оформлений спосіб соціальної взаємодії найманих робітників, роботодавців і держави з метою гармонізації економічних інтересів усіх суб'єктів трудових відносин, знаходження цивілізованих форм розв'язання трудових і соціальних конфліктів. Відносини соціального партнерства мають колективний характер, а в їх основі лежить колективний інтерес сторін [1]. Основою ж соціального партнерства є принцип співробітництва на основі укладених угод.

Навчальні заклади повинні встановлювати партнерські відносини з різними закладами соціальної сфери, прислуховуватися до їхніх вимог і намагатись адаптуватись до них. Студенти ж під час проходження практики мають бачити реальні умови роботи з

клієнтами, спостерігати за діяльністю досвідчених спеціалістів. Також студенти повинні відчувати себе в цій ролі, засвоїти професійні методи, прийоми та засоби, знання та норми.

Важливою є роль керівника практики як посередника між академічними групами та організаціями-партнерами. Науковці виділяють основні фактори, які забезпечують високу якість навчання практиці, а саме:

- забезпечення необхідних умов для розвитку умінь та навичок студентів навчальними закладами та організаціями-партнерами;
- володіння знаннями, уміннями та наявність бажання повністю використати всі можливості даної форми навчання [2, с. 157].

Під час проходження соціально-педагогічної практики важливими є орієнтація на базові уміння студентів та підвищені вимоги до звітності. Тому, розробляючи програми, важливо чітко формулювати навчальні цілі та критерії успішності діяльності.

Дональд Шон наголошував, що ситуації, в яких доводиться діяти професіоналу, часто відрізняються неповторністю, невизначеністю та конфліктом цінностей. Тому студенти мають спостерігати за діями досвідченого спеціаліста, аналізувати власні дії, а також спільно обговорювати проблеми у формі рефлексивного діалогу. Тільки тоді у студента виробиться уміння осмислювати зміст діяльності у процесі її виконання [2, с. 166].

Принцип заохочення власного вибору місця проходження практики впливає із додатку концепції П.Фрейре щодо навчання соціальній роботі [2, с. 80]. Цей принцип використовується і в нашому університеті під час проходження практики в закладах соціальної сфери, котрі є соціальними партнерами.

Як правило, така практика проводиться на старших курсах і передбачає виконання певних завдань. Окремою є переддипломна практика, у ході якої студенти мають провести соціально-педагогічне дослідження, результати якого аналізуються в дипломних роботах.

Необхідною умовою проходження практики в соціальних службах є якомога ефективніше використання часу студентами. Необхідно, щоб вони, нехай і під керівництвом, але повністю виконували завдання, що включають: фази планування, впливу, оцінки та підведення підсумків. Якщо вони будуть тільки спостерігати за роботою інших, не маючи можливості діяти самостійно, то навчання не буде повноцінним. У навчанні соціально-педагогічній діяльності має місце і спостереження, і наслідування, але цього недостатньо, щоб навчитися самому виконувати відповідний вид професійної діяльності. Також має існувати взаємозв'язок між студентом та соціальним педагогом (іншим

спеціалістом) у певному закладі соціальної сфери для спостереження, контролю за професійною діяльністю студента, а також для надання необхідної допомоги, якщо така необхідна. Це відрізняється від звичайних форм навчання у вищій школі, де студенти рідко особисто контактують із викладачем.

Відносини у системі «студент – спеціаліст» мають засновуватись на принципах взаємної поваги та довіри. Але також фахівці соціальних установ повинні оцінити компетентність студентів, що може ускладнювати характер їх взаємовідносин, і тому деякі студенти-практиканти спочатку можуть відчувати хвилювання. У зв'язку з цим керівник практики від вищого навчального закладу має регулювати такі відносини для створення атмосфери відкритості та взаємної довіри.

Для студента важливим інструментом під час проходження практики є супервізія, тобто процес підтримки, що дозволяє йому перебувати у ролі практиканта й учня. Відповідальність за якість роботи несе спеціаліст соціальної служби, який виступає в ролі керівника практичної підготовки і одночасно супервізора студента. Супервізія надає студентам можливість індивідуальних бесід та обговорень щодо питань роботи з керівником практики [3, с. 295].

Отже, у ході організації соціально-педагогічної практики керівнику необхідно:

1. Організувати взаємодію вищого навчального закладу з організаціями-партнерами.
2. Створити умови проходження практики, які б забезпечили її максимальну ефективність.
3. Визначити перелік професійних умінь і навичок, якими необхідно оволодіти під час проходження практики та перелік завдань, що необхідно виконати.
4. Визначити критерії оцінювання професійної компетентності майбутніх соціальних педагогів.

Проведення соціально-педагогічної практики у закладах соціальної сфери є необхідною умовою організації навчального процесу за спеціальністю «Соціальна педагогіка», що неможливо організувати без організацій-партнерів у даній сфері.

Список використаних джерел

1. Соціальне партнерство в Україні: перспективи законодавчого регулювання // Україна: аспекти праці. – 1998. – №2. – С. 22.
2. Обучение практике социальной работы: Международный взгляд и перспективы / Под ред. М.Доэла и С.Шардлоу; Пер. с англ. Под ред. Ю.Б.Шапира. – М.: Аспект Пресс, 1997. – 223с.
1. Социальная работа: Введение в профессиональную деятельность: Учебное пособие / Отв. Ред. проф. А.А. Козлов. – М.: КНОРУС, 2005. – 368 с.